O LUME DE ZEI

327

COLECŢIA POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE

327

ȘTEFAN ZAIDES

O lume de zei

OSCAR LEMNARU

Amăgirea

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: VICTOR WEGEMANN
Desene interioare: AUREL BUICULESCU
Portret: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Orice asemănare între personajele acestui roman, între denumirile geografice, între unele fapte și realitate trebuie interpretate ca absolut întîmplătoare.

AUTORUL

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
ANUL XIV — 1 iulie 1968

ŞTEFAN ZAIDES

O lume de zei

1

...Mi s-a părut numai sau prietenul meu adormise? Capul i se odihnea liniştit pe braţul drept aşezat pe masă, iar mîna stîngă îi rămăsese nemişcată, strîngînd încă paharul.

Nu băusem mult — cam jumătate de litru partea fiecăruia. Se vede însă că era obosit. De cum l-am zărit, i-am spus-o: „Eşti obosit, ai cearcăne la ochi, faţa ţi-e palidă..." A rîs: „Zău? Dacă ar fi să mă iau după tabloul ce mi l-ai făcut tu, nu mi-ar mai rămîne decît să mă aşez în coşciug, să-mi pun mîinile pe piept şi să adorm întru Domnul".

Am rîs şi eu cu el. Apoi l-am invitat. „Hai să bem un vin, mai bine..." „Un vin?! s-a minunat. Nu-i rău, dar eu sînt cam nemîncat..."

Nu-mi spunea o noutate. Devenise de mult obişnuinţă la el să umble aproape leşinat de foame. Foamea chiar îi aprindea în priviri o luminiţă misterioasă, cauzată, probabil, de febra organismului care se măcina în gol.

L-am întrebat: „De mult n-ai mîncat?" Era o indiscreţie şi ştiam că nu-i plac de loc întrebările de acest fel, dar voiam să aflu în ce stadiu al lipsei se află.

„Cam de multişor — de ieri dimineaţă, cînd am luat o cafeluţă la coana Roza..."

L-am tras peste drum — se afla acolo un restaurant. Nu era el chiar de mîna întîia, dar n-aveam de ales: pe arşiţa de afară îţi trecea cheful să te mai duci nu ştiu pînă unde!

Ne-am aşezat la o masă, am comandat pentru el nişte ouă cu şuncă, iar pentru mine o tartină cu ciuperci. Vinul rubiniu, vechi şi rece ne-a îmbiat să-l servim cu lăcomie. După o vreme eu m-am scuzat şi m-am dus pînă afară... Apoi, cînd m-am întors, am ciocnit iar şi... S-a întîmplat ce ştiţi: Mihai şi-a plecat capul pe masă — am crezut că s-a pilit; în cazul lui de slăbire, o jumătate de kil era de ajuns — şi a rămas aşa, multă vreme. Mi-era chiar penibil să stau lîngă un om care adoarme într-un local...

Omul din faţa mea părea să fi spus adevărul. Dar n-aveam încotro: trebuia să-i acord acelaşi credit ca oricărui altuia. Sînt atît de puţini cei care se acuză...

— Ştiţi ce? îl întrebai. Mergeţi şi vă odihniţi, iar eu am să mă mai gîndesc la cele spuse de dumneavoastră.

Se ridică. Un zîmbet ironic îi flutură, pentru o clipă, în colţul gurii. Îmi spuse:

— Bună ziua!

Şi plecă.

Dar în cele două cuvinte rostite, mai degrabă în tonul cu care fuseseră spuse, se ascundea atîta reproş, încît înţelesei totul. Înţelesei, de pildă, că în loc de acel „bună ziua" aruncat aşa, fără chef, omul din faţa mea ar fi vrut, mai degrabă, să-mi fi spus: „Ăsta vă e cuvîntul, comisare?! Halal om de cuvînt!"

L-am lăsat totuşi să plece fără să-i mai spun ceva. Numai privirea mea l-a condus pînă la uşă şi dacă el s-ar fi întors — fie şi numai pentru o clipă — ar fi zărit şi în ochii mei cu totul altceva decît grăiseră buzele mele. Dar nu s-a întors. Drept, hotărît, fără urmă de oboseală în mers — şi îl interogasem trei ore în şir! — ieşi din cabinet şi, la uşă, se opri o frîntură de secundă să se obişnuiască cu lumina gălbuie, murdară de pe coridor.

Era nevinovat? Se poate. Dar totul — absolut totul — era împotriva lui.

Îmi adunai hîrtiile de pe birou, le pusei într-o mapă şi-mi îmbrăcai haina. Mă aştepta şeful — inspectorul Danciu. Era punctual şi tipicar şi multe atîrnau de felul în care ştiai să-i intri pe sub piele. Or, eu trebuia să mă grăbesc dacă nu voiam să-l supăr iar. *Iar*, pentru că inspectorul Danciu mai avea un dinte împotriva mea. Odată, mai de mult, cînd abia sosise el la noi, i-am înfăţişat un caz — o crimă — şi, cercetînd dosarul, mi-a spus: „Cred că Costache Volintiru e criminalul... asasinul". L-am contrazis: „Aparent numai, domnule inspector. Dar dacă toate răspunsurile la întrebări îl acuză pe Volintiru, rămîne una singură — *capitală,* după părerea mea — care ar putea să-l scoată din cauză: *„De ce a vrut el să facă crima?* A avut vreun interes? Nu. Atunci?"

Inspectorul m-a privit uimit: „Cum, ai păreri contrare poziţiei mele?!" — s-a minunat el. Dar numai din priviri. Cu glasul lui indiferent, mi-a ripostat numai: „Ştii, Bocăncel, de ce ne plăteşte statul?" Şi, după o pauză: „Ca să aflăm: *cine* a furat, *cine* a ucis, *cine* a înjuriat şi pe cine etc. etc. etc. Şi nicidecum să ne punem întrebarea: *pentru ce* se petrec astfel de... afaceri! E clar?" Am răspuns scurt: „Da!" N-aveam altceva de făcut. Iar el a continuat: „Bineînţeles, nu mă *interesează... nu prea mă interesează...* ce cugeţi dumneata. Mă interesează numai *ce faci* şi *cum te comporţi* ca funcţionar de poliţie în subordinea mea. Atît. La revedere!"

Cînd i-am păşit pragul biroului, în loc de răspuns la salut s-a uitat la ceas. Apoi mi-a zîmbit — era, vezi Doamne, exact timpul fixat de el.

Mi-a făcut semn să şez.

El s-a sculat, a ocolit biroul masiv, acoperit cu postav verde deschis, mi-a tras uşurel dosarul din mîini şi, plimbîndu-se prin încăpere, a început să-l răsfoiască.

S-a plimbat astfel îndelungă vreme, pînă ce a citit tot dosarul. Apoi a venit şi s-a reaşezat în fotoliul său.

— Mda..., a spus. Cred că e bine. *Pentru moment!* a ţinut el să sublinieze. Ştiu că nu-ţi place să mă precizez mai înainte de a pune dumneata concluzii, dar...

Am făcut un gest. Nu ştiu ce am vrut să spun şi nici măcar nu reţin gestul ca atare. Ştiu numai că inspectorul a rîs şi s-a ridicat iar:

— Bocăncel, Bocăncel!... Eşti ca un copil, domnule! Ce naiba?! Ştiu că eşti un comisar merituos... Că îţi place meseria şi că ai rezolvat cîteva afaceri mai mult decît importante. Dar — la toţi dracii, omule! — fii mai... mai...

Nu găsea termenul. Căutai să schimb vorba:

— Domnule inspector...

— Nu, nu mă întrerupe. Voiam să-ţi spun: fii mai bărbat, domnule! Am fost informat că în cazul acesta... „Mihai Dobrescu"... cînd îl chemi la anchetă pe biologul arestat îl iei pe departe: cu şoşele, cu momele... De ce? De ce toate acestea, comisare? La noi toţi arestaţii sînt bănuiţi... sînt suspecţi, nu? Or, un bănuit se poate dovedi oricînd — viaţa... practica ne-a arătat adesea! — un inculpat care va fi condamnat în cele din urmă. Atunci de ce toată tevatura asta? A, că ulterior se va dovedi — poate — nevinovat?! Mă rog, scuze şi n-am cuvinte. Aşa-i în meseria noastră, ca la doctor. Noi şi doctorii cădem totdeauna în picioare.

— Domnule inspector, protestai, dar Vulcănescu e un om de ştiinţă, un cercetător care...

Se ridică. Pe faţă nu-i mai juca zîmbetul cu care mă graţiase toată vremea. Zise:

— Destul, Bocăncel! Văd că n-o scot la capăt cu dumneata. Ia-ţi dosarul şi adă-mi-l complet; adică cu concluziile dumitale gata scrise. Şi semnate! Pînă atunci să nu-mi mai pui piciorul pe-aici!

Am ieşit. Simţeam că mă strînge gulerul de la cămaşă. Îl slăbii, apoi mă ştersei pe faţă şi pe gît cu batista.

Am chemat un gardian şi l-am rugat să-mi aducă de la *Trocadero* o cafea dublă şi un coniac mic.

În birou era cald şi mirosea grozav a şoareci. Probabil — terfeloagele împrăştiate prin rafturi, prin mesele de lucru...

Rupsei fila de la calendar — 8 iulie 1939 — şi mă uitai la ceas: 11 fix. Iată, aşadar, de ce simţeam o foame atît de grozavă!

Omul trimis după cafea se întoarse destul de repede. Îi mulţumii şi mă aşezai la birou. Sorbii cu zgomot din ceaşcă şi imediat mă ruşinai de foamea animalică ce mă încerca şi căreia mă lăsasem pradă. Îmi trecu prin minte, ca un reproş, că nu-l întrebasem pe biolog, pe Vulcănescu, dacă mîncase ori nu şi, de fapt, ce i se servise la arest.

Coniacul era bun şi tăria lui parcă mă mai întremă. Începui să văd lucrurile mai în roz. Mă dăduse şeful, pur şi simplu, afară? Ei, asta-i bună! Păi în spatele acestui gest — oricum, lipsit de politeţe din partea şefului — se ascundea invitaţia dorită de mine: „Bocăncel, ai mînă liberă!" Da, da, aceasta se ascundea... Mă trezii fluierînd şi mă apucai să răsfoiesc încă o dată — pentru a cîta oară? — filele dosarului „Mihai Dobrescu". Şi din nou, sub priviri, îmi defilară declaraţia lui Vulcănescu — la primul interogatoriu — declaraţia ospătarului, din nou declaraţia lui Vulcănescu, buletinul de expertiză de la Institutul medico-legal.

Căutai să rememorez faptele. Vasăzică, doi prieteni, vechi colegi de facultate, se întîlnesc. Unul — Vulcănescu — a reuşit în viaţă ; celălalt — Dobrescu — nu. Vulcănescu îl invită pe Dobrescu la un pahar de vin, acesta acceptă. Intră amîndoi în restaurant, iau o gustare, beau împreună un litru de vin, unul dintre ei — Dobrescu — moare într-un mod ciudat şi, la anchetă, în paharul său se găsesc urme de cianură de potasiu.

„Numai în paharul *său*..."

Cuvintele acestea nu-mi dau astîmpăr, cuprind în ele certitudinea că asasinul nu poate fi altul decît Vulcănescu ! Doar el însuşi declară că paharele, patru la număr, s-au aflat pe masă şi el, cu mîinile lui, a luat două din ele şi le-a pregătit pentru vinul lăsat de ospătar. Şi tot el, Vulcănescu, e cel ce a turnat în pahare.

Faptele — relatate cu alte cuvinte, dar în esenţă spunînd acelaşi lucru — au fost arătate întocmai şi de către ospătar. Au fost confirmate şi de către Vulcănescu. Deci ospătarul iese din cauză şi rămîne... rămîne...

Nu ştiu de ce, dar în pofida faptelor care, toate, îl acuză, nu pot pronunţa alăturat cuvintelor *asasin prezumtiv* pe acela de Vulcănescu ! Un om atît de manierat, cu o figură delicată, ovală, puţin negricioasă, cu nişte ochi atît de mari şi de senini ! Nu, Vulcănescu nu poate fi asasinul.

Şi totuşi cineva l-a ucis pe Dobrescu. De ce ? Cine ?

Cîteva fotografii se desprinseră dintre filele dosarului şi căzură jos, pe parchet. Le ridicai. Erau fotografiile lui Dobrescu. Una îl reprezenta stînd cu capul pe mîna dreaptă, proptită pe masă, masa la care consumase pînă în ultima clipă ; sala de mese a restaurantului, în ansamblu, era subiectul altei fotografii. Într-o a treia fotografie, cadavrul lui Dobrescu, aşa cum fusese găsit la masă, dar privit de obiectivul aparatului de fotografiat din apropiere. Apoi — alte şi alte fotografii : Dobrescu la 25 de ani, Dobrescu la 32 de ani — ultima lui poză, în viaţă fiind — şi, în sfîrşit, cadavrul biologului lîngă statura ţeapănă a lui Vulcănescu, asasinul prezumtiv.

Le mai privii o dată cu atenţie, pe rînd.

După aceea, le strecurai înapoi, în dosar, lîngă cele reprezentînd paharul care-i adusese moartea, şi celelalte.

Mă simţeam atît de obosit...

Coborîi. Afară era o zi frumoasă de iulie. Trecuse de mult ora prînzului şi Calea Victoriei se aglomerase subit de funcţionarii care ieşeau de la ministere. Mă îndreptai spre Dîmboviţa, cu gînd s-o iau spre Hale şi de-acolo, cu tramvaiul 16, să mă reped acasă, pe Dudeşti, să trag o oră-două de somn. În dreptul *Casei C.E.C.* însă mă răzgîndii şi o apucai la stînga, pe Stavropoleos. Am intrat la *Carul cu Bere.* Îmi era foame şi simţeam în picioare un tremur nervos, care mă împiedica să merg. Mai mult din pricina asta am renunţat la ideea de a mă duce acasă şi am intrat la *Carul cu Bere.*

Localul era aglomerat, dar cum chelnerii mă cunoşteau, îmi făcură loc la o masă, sus, în balconul de lemn. Era cald acolo şi tot fumul de ţigară din local se ridica spre tavan şi ne înăbuşea. Berea rece şi mititeii mă ispitiră într-atît încît întreaga atenţie mi se concentră asupra dejunului.

Cît am mîncat a fost bine, nu m-am gîndit de loc la crima a cărei dezlegare îmi fusese încredinţată. Odată masa terminată însă,

gîndurile începură să mă prindă iar, treptat, în mrejele lor. Din pricina aceasta probabil că nici nu arătam prea bine la faţă, căci ospătarul, după ce îi făcui plata, îmi spuse :

— Vă e rău, domnule comisar ?!

Am bîiguit :

— N-nu... E prea cald. Atît.

Am plecat.

Am coborît din nou în Victoriei şi pe lîngă *Galeriile La Fayette*, spre *Podul Mihai Vodă*.

Am luat primul tramvai 3, care întorcea spre Băneasa, cu gîndul să cobor la celălalt capăt, pentru Hipodrom. Nu mă pasionau cursele de cai, dar era un prilej de a sta două ceasuri în aer liber şi totodată de a-mi încredinţa atenţia unor probleme ceva mai distractive. Remorca avea platformele fără ferestre şi curentul de aer, stîrnit de goana tramvaiului, mă mai învioră. În staţii — lume puţină, aşa că în tramvai rar cînd se urca cineva. Era o oră „moartă“, a căldurilor, cînd fiecare trăgea la umbră. La *Casa Oştirii*, pe Berzei, se urcară cîţiva ofiţeri tineri şi ocupară, zgomotoşi, scaunele de la clasa I. La Virgiliu se azvîrli pe platforma din spate, din mers, un vlăjgan de licean, probabil de la „Sf. Sava“, şi, fluierînd, se-apucă să frunzărească un *Dox*. Numai eu mă plictiseam de moarte. În lipsă de altceva, îmi scosei pălăria de *Panama* şi începui să-mi fac vînt cu ea.

La Dr. Felix însă am simţit cum ~~podeaua~~ tramvaiului se căscă deodată sub mine, prăbuşindu-mă între şine, sub roţi. Un bărbat tînăr, aidoma la chip cu Vulcănescu, se urcă în tramvai, ceru un bilet şi apoi se aşeză, picior peste picior, pe o bancă. Uimirea de la început se topi însă ca fulgul de nea şi imediat îmi amintii cine sînt şi ce hram port pe lumea asta. Îmi trăsei pălăria pe ochi, doar n-avea nici un rost să-mi dau în vileag prezenţa. Chestia cu trasul pălăriei pe ochi mi se păru anostă, dar n-aveam la îndemînă alt mijloc de a mă face necunoscut unui om pe care, oricum, îl anchetasem ore în şir şi care avea, desigur, întipărit în minte, cum nu se poate mai bine, chipul meu. Or, bărbatul în haine de buret alb, cu faţa puţin obosită, cu profil delicat de oriental, cu tenul puţin măsliniu.... bărbatul acesta nu putea fi decît Vulcănescu şi nimeni altul ! Numai mersul îi era, parcă, într-un fel anume. Păşea ca în transă, sub imperiul cine ştie cărui tainic şi ciudat imbold.

La prima staţie coborîi şi. cînd tramvaiul porni, mă urcai pe platforma dinapoi. Era mai bine aşa ; eu îl puteam vedea pe el, ceea ce nu se putea spune şi despre Vulcănescu, care se aşezase pe un scaun cu faţa în direcţia în care mergea vagonul.

La Piaţa Filantropiei, Vulcănescu se ridică. Îşi aranjă mecanic haina, care se cam boţise la spate, şi se găti de coborîre. Se dădu jos abia la Depozitul Sanitar

Coborîi şi eu.

O mulţime de întrebări mă chinuiră în tot acest timp. Cum ieşise Vulcănescu de la arest ? Şi cînd ieşise ? Evadase ? Atunci de ce dracu' umbla aşa, în văzul lumii, fără pic de sfială ?

Între timp, umbrele caselor crescuseră şi lumea îndrăznea din ce în ce mai mult să se aventureze pe străzi.

Vulcănescu traversă, şi eu îl urmai. În dreptul străzii Turda se opri brusc şi se întoarse. Privirea lui însă trecu peste mine — oprindu-se undeva, în spate. Mă văzuse ? Mă văzuse, desigur. Dar mă re-

cunoscuse? Puţin probabil. Totuşi bănuia ceva. Bănuia că cineva îl urmăreşte sau, pur şi simplu, o făcuse tocmai pentru a se încredinţa că nu-l urmăreşte nimeni?...

Îşi continuă însă, liniştit, călătoria. Numai mersul său era cu totul aparte — cu totul aparte de eleganţa cu care îşi plimba statura pe culoarele Prefecturii. Se prefăcea, acum, desigur...

De la cinematograful *Unirea* — o bombă de mahala, cu „trupă de revistă" — lumea ieşea în valuri, ceea ce îmi uşura şi mai mult urmărirea. Dar se vede treaba că aglomeraţia binecuvîntată de mine îi folosise şi lui, căci mă trezii fără să-l mai văd pe urmărit! Ochii mei scormoneau continuu mulţimea, în căutarea lui. O vreme crezui chiar că l-am pierdut definitiv, dar curînd privirea mea îl descoperi: era cam la treizeci de paşi înainte şi mersul său liniştit îmi dovedi că nu bănuieşte nimic. Dar puteai şti? În lumea infractorilor, ca în oricare altă sferă a societăţii, sînt şi oameni deştepţi, şi mai puţin duşi la biserică... Or, Vulcănescu putea fi tot atît de bine un tip isteţ — doar era doctor, avea în buzunar două licenţe, lucra într-un laborator de cercetări... Mai ştii însă?

Lumea se rărea tot mai mult de la o clipă la alta, împrăştiindu-se la tramvaie, pe străzile laterale, dar, spre fericirea mea, Vulcănescu făcu la stînga, pe str. Hagi Ghiţă. Îl pîndii discret de după colţul străzii, pînă ce distanţa dintre noi se mări considerabil. Apoi ieşii la vedere şi o apucai liniştit, iavaş-iavaş, pe urmele sale, pe sub copacii care tiveau strada. De-acum putea să se uite cît voia în urmă — nu m-ar mai fi recunoscut. Nu mă văzuse niciodată fără haină — pe care o lăsasem în păstrarea unui covrigar —, iar umbrele copacilor îl împiedicau să-mi deosebească trăsăturile. În pofida aşteptărilor mele însă, Vulcănescu nu mai privi înapoi.

Către capătul străzii se opri în dreptul unei case — pe care n-o zăream încă de-acolo, de unde mă aflam — şi aşteptă o vreme, probabil să i se deschidă poarta. Atunci abia cuteză să se mai uite o dată în urma sa. Intră apoi şi eu grăbii pasul. Luasem ca punct de reper stîlpul unui felinar şi găsii cu destulă uşurinţă curtea în care dispăruse *amicul* meu. Un rînd de căsuţe joase, cu ferestrele ţîşnind parcă din pămînt, mărgineau latura din dreapta a curţii în toată lungimea sa. Căsuţele erau vechi, învelite cu carton, şi în dreptul fiecărei ferestre creşteau sălbatic, din nişte cutiuţe, şerpii încîlciţi ai zorelelor.

Pe partea stîngă se aflau cîteva magazii dărăpănate, cu pereţii din scîndură ciuruiţi, şi două sau trei coteţe. Poteca, pardosită cu cărămizi, străbătea curtea ştrangulată între căsuţe şi magazii şi era atît de roasă, încît îţi spunea de îndată că ori circula prea multă lume pe acolo, ori era atît de veche încît scurgerea timpului şi ploaia, şi omătul lăsaseră adînc întipărite urmele nevăzuţilor — şi totuşi, necruţătorilor — lor paşi.

În pofida şirului lung de căsuţe, nici un zgomot nu pătrundea afară din curtea aceea, nici un semn vizibil nu te dumirea dacă se afla sau nu cineva în căsuţele acelea.

Îmi continuai „plimbarea" şi, cam la două-trei case de acolo, o bătrînică aşezată pe un scăunel torcea în cadrul porţii, dintr-un fuior, nişte cînepă. Îi dădui bineţe şi intrai în vorbă cu ea.

— Nu ştii, măicuţă, vreo cameră de închiriat pe-aici? o întrebai.

Bătrîna mă privi lung cu ochii săi neînchipuiţi de albaştri şi umezi şi, înainte de a răspunde, îşi mai stupi o dată vîrfurile bătucite ale degetelor şi mai răsuci niţel la cînepă.

— Nu ştiu, maică, gemu ea parcă. O fost una la casa ceea... şi-mi arătă o căsuţă cu nimic mai arătoasă decît cele în care dispăruse Vulcănescu, dar s-o închiriat zilele trecute.

Şi tăcu. Tăcu spulberînd într-o clipită optimismul meu că şi ea, ca orice bătrînică, avea să se întindă la vorbă. Privii atent în tot lungul străzii, dar nicăieri la vreo poartă nu mai zării pe cineva. Atunci hotărîi să mai încerc cîteva cuvinte şi o întrebai iar:

— Dar la căsuţele astea?

— Care?

— Astea de-aci, care par părăsite... n-o fi vreo cameră?

De astă dată mă pîndi norocul, se vede, că femeia nici nu mă lăsă să termin şi-mi spuse:

— Acolo nu-ţi închiriază, maică, nici să dai o mie pe lună. Uite, vezi? Eu, pe strada asta, locuiesc de zece ani, dar habar n-am, maică, cine locuieşte în căsuţele celea... Mă crezi? şi se uită întrebătoare la mine.

Dădui din cap — adică da, o cred — şi bătrîna continuă:

— Şi-apoi, pe la noi, p-aci, prin cartier, circulă şi-o poveste cu casele astea... Zice că-s ale uneia *madam Zablowski*... o fostă contesă poloneză, sau aşa ceva. E cam scrîntită ea, săraca. Umblă în lume şi-şi pune pe ea toate trenţele, toate paiele şi cioburile le-adună. Da nu face rău nimănuia, că d-aia o şi lasă liberă. Mai are un corp de case, pe Abrud sau pe ailaltă stradă, da cică alea-s mai bune. Acolo şi stă ea, săraca... Şi Dumnezeu ştie de i-o plăti ăştia chirie ori ba, că ea, săraca, îţi spusei, e cam scrîntită la cap.

— Dar cine sînt chiriaşii ei, măicuţă?

— Păi nu-ţi spusei?! Nu ştiu! Nişte domni. Doi domni... Domni *bine*, de altfel, dar tăcuţi şi puţin cam ciudaţi: nu vorbesc cu nimeni, nu dau bună ziua nimănuia. Auzii de ei că ar fi d-ăia... cu *monstre* d-alea... cum le zice?

— Voiajori comerciali?!

— Aşa! Toată ziua îi vezi cu valize, valijoare... Uneori vin şi cu taxiul, ca boierii! Încolo, ce să zic, nu supără pe nimenea cu nimica.

— Sînt tineri? am întrebat-o.

— Da' de unde! Bătrîiori, aşa, ca fiu-meu...

Rîsei:

— Ca fiul dumitale, măicuţă? Dar ce vîrstă are?

— Păi intră pe cincizeci.

Bătrîna tăcu. Tăcui şi eu. Mă mai foii o vreme lîngă ea, apoi îi zisei bună ziua şi plecai.

Cînd trecui iar prin faţa ciudatelor căsuţe, mă uitai din nou prin gardul rupt, de şipci: nici o luminiţă — şi se înserase bine — nu răzbătea de după sticlele murdare ale ferestrelor.

Din cele aflate de la bătrînică dedusei că Vulcănescu nu locuia acolo; era deci numai un... *oaspete!* Şi mă mai mira grozav faptul că cei doi domni *bine* ocupau, ei singuri, şase-şapte cămăruţe, ori cîte vor fi fost.

Făcui colţul pe Filantropiei. Intrai în prima bodegă şi formai numărul, la un telefon, al comisariatului cel mai apropiat. Comisarul Miricescu era la aparat şi-l rugai să ţină casa de pe Hagi Ghiţă sub o continuă şi atentă supraveghere.

Iar eu mă zvîrlii în primul *taxi* şi cerui să fiu dus cu toată viteza la Prefectură. Oprii doar o clipită la covrigarul de la *Unirea* de-mi

luai, la fel de repede, şi tot pe muteşte, haina pe care i-o lăsasem puţină vreme în urmă.

Acum, deşi maşina alerga nebună pe străzile animate, mie mi se părea că merge ca un melc.

2

Clădirea cenuşie a Prefecturii privea în stradă cu toţi ochii ei murdari şi sinistri. Ici-colo, numai, se afla cîte un geam neluminat; în rest, peste tot becurile din birouri ardeau intens, ceea ce dovedea, cît se poate de clar, că se lucra.

Primul meu gînd fu să chem „Arestul" şi să-l întreb pe şeful pazei dacă Vulcănescu fusese eliberat.

Omul se uită, probabil, în registru, căci făcu o pauză, apoi îmi spuse:

— N-a fost, don comisar. E la noi din 28 iunie. E ăla, cu cianura... Ştiţi, s-a scris şi la ziare de el...

— Du-te şi verifică personal dacă mai e în celulă, strigai în receptor. Acum o oră l-am văzut în oraş.

Omul sughiţă în aparat a mirare, apoi l-auzii strigînd:

— Văleu, păcatele mele, cînd să fi fugit, don comisar, că aci şezui de cînd am intrat în post! Nici la *vece* n-am fost. Văleu!...

Îl mai gonii o dată, să vadă cu propriii lui ochi dacă arestatul mai era în celulă, şi aşteptai. După două minute — care mie mi se părură un ceas — se întoarse gîfîind. Strigă în receptor de-mi sparse timpanul:

— E-acilea, don comisar, zău e acilea. Dormea. L-am sculat şi l-am luminat cu *lanterna*, să-l văz bine. E el. Zău e *el*, puteţi să veniţi să-l vedeţi.

Îi mulţumii şi răsuflai uşurat.

Apoi mă ocărîi singur, în gînd: „Ce te bucuri, nătîngule? Dacă omul din tramvai n-a fost Vulcănescu, atunci cine a fost?!" Urcai sus în birou şi dădui ordin să fie adus Vulcănescu.

Cînd apăru, părea şi mai deprimat ca de dimineaţă. Îl poftii să ia loc şi omul se aşeză încet, bătrîneşte.

Îl întrebai:

— Ce mai nou, domnule Vulcănescu?

Îmi surîse:

— Ca şi mai înainte, domnule comisar. V-am spus tot ce am ştiut.

— Mda...

Îmi scăpă acest nesuferit *mda* fără să vreau şi-l rostii pe un asemenea ton de parcă aş fi vrut să-i arăt omului din faţa mea că, deşi el spune ce vrea, ştiu eu ce ştiu şi-o să vadă el mai încolo etc. etc. etc.

Ca să dreg întrucîtva impresia, penibilă de altfel, ce, neîndoielnic, i-o produsesem, începui:

— Spuneţi-mi, domnule Vulcănescu, ce mai face fratele dumneavoastră?

Omul tresări:

— Fratele... meu?!

— Da.

— N-am nici un frate! surîse el. Apoi: Asta ce mai e, domnule comisar, o nouă născocire!? Ei bine, aflaţi că e atît de copilăroasă!... Spre stupefacţia dumneavoastră, trebuie să vă spun că n-am nici măcar o soră, înţelegeţi? Sînt singurul copil al mamei mele... şi al tatălui meu!...

Se ridică. Accente nervoase răzbăteau în vorbele lui şi mă temui pentru o clipă că omul va face o criză.

— Nu vă supăraţi, îl rugai cu aerul cel mai calm din lume, mă rog, pe care-l puteam avea după ziua prin care trecusem, nu vă supăraţi şi luaţi loc, vă rog. Am... Am... Ezitai. Ezitai o clipă, apoi spusei:

— Am făcut o glumă. O glumă de prost gust.

— Mă rog, mă rog..., bîigui Vulcănescu.

N-avea nici un rost să-i spun că omul din tramvai îi semăna ca două picături de apă.

— Aţi primit ceva de mîncare, azi? îl întrebai.

Rîse ironic:

— Asta-i o glumă şi mai reuşită. De pe 28 iunie, cînd am fost arestat, pînă azi (aproape două săptămîni!) nu m-aţi întrebat niciodată *dacă* şi *ce* am mîncat. De ce o faceţi tocmai azi? E, cumva, sîmbăta morţilor?

Rîsei şi eu.

— Poate că aveţi dreptate, spusei, dar decît niciodată, mai bine mai tîrziu, nu?

— Da.

Era un *da* rostit moale, cu o voce gîtuită de om slăbit.

Insistai:

— Şi totuşi, ce-aţi primit de mîncare?

— Saramură de crap şi mămăliguţă...

— E bună! rîsei. Aşa ceva aţi mînca acum, nu?

— Da, zise, şi în priviri îi licări dorinţa. Ştiţi, cînd am fost arestat la laborator, tocmai pusesem receptorul jos, vorbisem cu mama. Eram invitatul părinţilor la o saramură de crap cu mămăliguţă.

„Bietul om!" rostii în gînd şi, în aceeaşi clipă, sunai.

Cînd intră aprodul îl rugai să coboare la un restaurant şi să caute o saramură de crap cu mămăliguţă caldă.

— Dar vezi, să fie proaspătă! adăugai.

Omul îl privi pe arestat cu acel surîs complice, care vrea să spună: „Las' că ştiu eu" şi ieşi. Credea — desigur — că îi cerusem totul de faţă cu arestatul spre a-l face pe acesta să sufere, „metodă de anchetare" prea des folosită de colegii mei.

Cînd aprodul ieşi, Vulcănescu se foi cît se foi pe scaun — îi dădusem, o vreme, pace, privind în stradă, pe geam — apoi mi se adresă:

— Nu înţeleg, domnule comisar, de ce vă purtaţi astfel cu mine?

— Cum adică?

— Aşa... Destul de atent... de politicos... Ştiţi, eu auzisem alte lucruri despre cei de la poliţie.

— Mă port cu dumneavoastră, domnule Vulcănescu, la fel cum mă port cu oricare alt arestat...

— N-nu, nu cred, protestă el blînd. Să vă spun ceva: Azi am cerut să fiu dus — scuzaţi-mă — la latrină. Probabil că am stat acolo ceva mai mult decît alţii... nu ştiu... Dar cînd am ieşit, gardianul care m-a condus a zbierat la mine: „Ai noroc, mă, c-a dat ordin don

comisar Bocăncel să nu te *ardem*, că altfel, ți-arătam eu ție... să mă ții la latrină atît..."

Nu mai știam ce să spun. În cele din urmă, zisei:

— Eu ordon gardienilor să nu se atingă de nici unul dintre arestații ale căror... — făcui o pauză — ...ale căror *presupuse* crime sau delicte se află în anchetarea mea.

Un zîmbet i se așternu — dar numai pentru o clipă — pe fața obosită.

— Am 32 de ani, nu sînt copil, domnule comisar. Eu...

Se întrerupse.

În birou intră aprodul cu o tavă acoperită cu un șervețel alb. Încă de la ușă desfăşă tava şi aburul mămăliguței năvăli în încăpere, gîdilindu-ne nările. Şi, aşa cum ştia el că se procedează în astfel de împrejurări, trecu tava pe sub nasul arestatului. Vulcănescu înghiți în sec — ceea ce îl distră grozav pe aprod şi mă făcu pe mine să-mi ies din fire şi să-l poftesc afară. Aprodul ieşi de-a-ndaratelea, mirat şi mototolind în mîini şervetul alb cu care fusese acoperită tava.

Cînd se închise uşa, îl poftii pe Vulcănescu:

— Mîncați, pentru dumneavoastră am comandat totul.

Mă aşteptam să refuze. Dar acceptă. Spuse simplu: „Mulțumesc!" şi începu să mănînce. Cînd termină, ezită o clipă, apoi întinse mîna şi luă şprițul adus odată cu celelalte. Îl sorbi dintr-o dată şi apoi se întoarse:

— Vă mulțumesc tare mult! Cînd am să ies de-aici...

Nu-şi sfîrşi vorbele. Mă privi contrariat, apoi întunecat şi întrebător. Spuse:

— Oare o să ies vreodată de-*aici*?

Îl privii la rîndu-mi mirat:

— De ce nu? De fapt, în clipa aceea eram sincer mirat, întrucît undeva, în adîncul conştientului meu, eram convins de nevinovăția acestuia. Continuai: Susțineți că sînteți nevinovat, domnule Vulcănescu, de ce, atunci, vă îndoiți de triumful cauzei dumneavoastră?

— Pentru că pe lumea aceasta se petrec şi erori.

— Desigur, dar astea sînt excepții.

— O, nu, nu sînt atît de modest, domnule comisar, încît să cred că eu n-aş putea fi, *niciodată*, o excepție.

Nu-mi plăcea de loc pesimismul în brațele căruia Vulcănescu începuse să se abandoneze. Unde era omul tare de la începutul anchetei? Omul care se apăra din răsputeri şi care nu o dată trecuse el la atac, obligîndu-mă să-i amintesc că eu sînt cel chemat să întrebe şi el cel chemat să răspundă?!

Schimbai subiectul:

— V-a plăcut saramura?

— Da...

— Şi mămăliguța?!

— Şi. Ați putea să-mi spuneți cît v-a costat?

— Nu ştiu, am credit deschis la restaurantele din jur. Dar, de fapt, dacă aş şti, şi dacă v-aş spune, la ce v-ar folosi?

— Cînd voi ieşi...

— O să-mi restituiți banii, nu-i aşa?

— Întocmai. Se ridică: Dacă nu mai aveți să-mi puneți vreo întrebare, v-aş ruga să-mi îngăduiți să plec.

— Da, puteți pleca. Dar...

— Dar ?...

— ...aş mai avea, totuşi, o întrebare — neoficială, bineînţeles : mama dumneavoastră are vreo soră geamănă ?

Mă privi ca pe un tip bizar.

— Geamănă ? întrebă cu un asemenea ton încît îmi trecu pofta de a repeta întrebarea şi referitor la tatăl său.

— Da, geamănă, întării.

— Nu, mama e singură... îmi răspunse. A fost singură la părinţi.

— Vă mulţumesc. Bună seara !

— Bună seara, spuse, şi se lăsă condus de gardian la arest.

Mă aşezai la biroul meu şi scosei, din nou, dosarul „Mihai Dobrescu". Pozele lui Vulcănescu — şase la număr — îl prezentau pe acesta prins din mai multe unghiuri. Le comparai pe toate cu celălalt Vulcănescu, pe care îl văzusem în tramvai, apoi mergînd pe stradă şi, în sfîrşit, dispărînd în casele acelea pitice.

Formai numărul comisarului Măricelu şi îl întrebai ce noutăţi mai sînt legate de supravegherea încredinţată oamenilor săi.

— Tipul care vă interesează, îmi spuse, se află şi acum tot acolo, n-a ieşit.

— Continuaţi supravegherea, ordonai, şi dacă iese, nu-l arestaţi, urmăriţi-l. Dar vezi de pune un om mai ager, nu un ageamiu, care să dea totul peste cap. Nu vreau să afle tipul că e urmărit, ai înţeles ? Dacă pleacă, să-mi telefonaţi !

Am pus receptorul în furcă. Era trecut de zece şi cerul începuse să se acopere de nori. Dacă plouă — mă gîndii — ferice de băieţii lui Măricelu, care fac acum pîndă pe Hagi Ghiţă.

Dintr-un sertar scosei o legătură mică de lucruri. Aparţinuseră lui Dobrescu. Erau acolo o batistă, un portmoneu ponosit, gol, un stilou „Kaveko", vechi, cîteva hîrtiuţe şi fotografia unei fete drăguţe, cu ochii mari şi sprîncene frumos arcuite. Fata rîdea şi parcă fiecare părticică, fiecare muşchi de pe faţa ei ar fi spus : „Ce să-i faci, sînt frumoasă şi pace !... Pe spatele fotografiei — o dedicaţie : „Lui Mihai, frumosul zeu al timpului". Semnătura nu se putea descifra ; trebuie că avea un nume ca Nuţi, sau Nela. Sau poate semnase Mari...

Mă gîndii cu necaz că nu ştiu de unde s-o iau pe fata din fotografie. Multe mi-ar mai fi putut spune. Oare ea o fi ştiind că iubitul ei e mort de mai bine de două săptămîni ? Dădusem un anunţ în *Universul*, special pentru a-i cunoaşte prietenii, eventualele rude, dar la înmormîntare nu veniseră decît părinţii lui Vulcănescu.

Să nu fi căzut în mîinile fetei numărul acela din *Universul* ?

Răscolii mai departe între cele cîteva hîrtii culese din buzunarele mortului. Pe cîteva, însemnări fără importanţă. Una însă îmi atrase atenţia. Cu un creion erau notate cîteva cuvinte : „Diseară — d. Matté la B. Rece — ora 22". Încolo, nici o altă însemnare, nimic.

Privii mai cu atenţie biletul — de fapt, îl privii mai mult cu furie, furia neputincioasă a celui care, sufocat de valurile ce îl îneacă, simte că i s-a întins un capăt de funie, dar nu-l poate apuca. Zării pe peticuţul acela mic, rupt dintr-o margine de ziar, cîteva semne tipografice, detaşate, odată cu bucăţica de hîrtie, dintr-un titlu... Erau doar patru semne : *SCAN*. Ba da — mai era ceva, un fragment infim dintr-o literă care putea să fie *I* sau *N* sau *M*, sau oricare alta care începe cu o bară verticală.

Dacă aş fi putut afla din ce ziar rupsese Dobrescu — căci al lui era scrisul — peticuţul acela!!!... Dacă ziarul ar fi fost din zilele în preajma cărora se făptuise asasinatul, mai erau speranţe că ospătarii de la restaurantul unde se întîlnise Dobrescu cu acel domn Matté să-şi amintească cîte ceva.

Luai dar pe fugă contact cu laboratorul de expertize criminalistice şi-l rugai pe Suciu să verifice compoziţia hîrtiei şi să-mi spună ce ziare o folosesc.

Cînd mă întorsei la birou, mă aştepta o scrisoare de la mama, de la ţară. Bătrîna era supărată că de trei luni, în afară de suma pe care i-o trimiteam cu regularitate, nu-i mai scrisesem un rînd.

Avea dreptate, săraca. Eu fusesem dintotdeauna „febleţea“ ei şi acum, în ultima vreme, o cam neglijasem.

Mă aşezai la masă, trăsei o coală de hîrtie şi începui să-i scriu: „Muică dragă, află că...“

Îi pomenii de toate prin cîte trecusem în ultima vreme, îi spusei că sînt bine, sănătos — se temea mereu să nu tragă *cremenalii* în mine — şi-i mai scrisei că renunţ la partea mea de un pogon şi jumătate în favoarea soră-mii. Ştiam că asta o să-i facă plăcere mamei, iar soră-mii o să-i mai îndulcească traiul cu hapsînul de cumnatu-meu.

Cînd sună Suciu, de la laborator, eu eram de acum gata cu scrisoarea:

— Băiatule, îl auzii pe Suciu, bucură-te! Hîrtia e folosită de *Universul*, *Lumea* şi *Epoca* — atît. Şi nu-i prea multă vreme de cînd a ieşit de sub teasc.

— Precis?

— Exact cum îţi spusei, rîse el pentru că îmi imitase felul oltenesc de a vorbi.

— Suciule, te pup, ai fost un băiat de zahăr, m-ai servit prompt şi...

— Îmi dai un sfert de vin la salariu?!...

— ...Dacă n-oi uita, completai eu, rîzînd.

Îl salutai şi, privind ceasul, m-apucă groaza: era ora 1 din noapte.

3

Gazda lui Dobrescu era o ardeleancă grasă, vorbăreaţă şi gata să lăcrimeze ori de cîte ori credea că face plăcere celui cu care discuta despre *dragul de don Mihai*.

Dormisem bine în noaptea trecută şi, cum eram odihnit, mă aşezai pe canapeaua pe care mă îmbrîncise aproape „coana Roza“, gazda, şi acceptai şi cafeaua pe care o pregăti repejor pe spirtieră. Şi în tot acest timp, bineînţeles, nu-i tăcu gura o clipă:

— ...Era băiat bun, dragul de don Mihai! suspina ea. N-ai fi auzit din gura dumnealui o vorbă rea sau de supărare... Şi eu mă mai luam de dînsu, de, că nu prea plătea la timp, că era cam sărăcuţ don Mihai şi nici rubedenii n-avea, şi...

O ascultai o vreme — cam multişor — tot sporovăind, apoi, cînd considerai că ardeleanca a obosit, atacai frontal:

— Coană Roza, o rugai, aş avea o întrebare cam... cum să spun...

Ea se întoarse spre mine, roşie ca o fată mare, de parcă n-ar fi avut cu mult peste patruzeci de anişori. Izbucni supărată :

— Să nu vă închipuiţi că eu... şi don Mihai... Nu, nu, nu era d-aia, să ştiţi. Şi apoi, eu... Deşi don Mihai era băiat chipeş, şi eu...

Surîsei, apoi o liniştii :

— Te rog să mă ierţi, cucoană, dar nici pe departe nu doresc să crezi că m-aş fi gîndit vreo clipă că dumneata... şi Mihai Dobrescu... Nu ! Voiam numai să te întreb dacă nu-l vizita o femeie... o fată... (şi scosei poza). Uite, asta !

I-o arătai. Luă fotografia în mînă, o privi cu atenţie, apoi oftă, minunîndu-se :

— Doamne, că frumoasă-i ! Cine-i ?

În clipa aceea ochii îmi alunecară prin încăperea coanei Roza, în care mă poftise (un mic antreuaş), şi îmi rămaseră pironiţi pe o fotografie-tablou, destul de mare de altfel, dar totuşi prea mică pentru a-ţi ieşi la vedere din prima clipă, dintre mulţimea de tablouri de familie — mari şi mici — care împodobeau peretele din stînga uşii, aproape pe întreaga lui suprafaţă superioară.

Privirile coanei Roza alunecară după ale mele şi se opriră şi ele pe cadra amintită.

Spusei :

— Uite, de dumneaei e vorba ! şi o privii serios şi mustrător pe coana Roza.

Ardeleanca se fîstîci, se înroşi iar şi trupul ei plinuţ se lăsă sfîrşit pe un scaun.

— Îî... e...

Sorbii liniştit din cafea şi o îndemnai, din ochi, şi pe gazdă. Ca hipnotizată, coana Roza sorbi şi ea, zgomotos, se şterse apoi cu mîneca de la capod la gură şi cu un glas ce nu mai era al ei mărturisi :

— E... e o fină de-a mea... Mi-e nepoată şi tot eu o şi botezai.

— Da.

Atît rostii. Apoi mă ridicai, cu un aer supărat.

— Mă scuzaţi de deranj...

Dar coana Roza se agăţă de braţul meu :

— Domnule dragă, mai stai ! Iartă-mă ! E fina mea. Nu v-am spus pentru că... mi-era teamă că... Ştiţi şi dumneavoastră, cu poliţia e mai bine...

Mă reaşezai.

Se aşeză din nou şi coana Roza.

Spusei, ceva mai binevoitor :

— Atunci povestiţi tot ce ştiţi despre... fina dumneavoastră, doamnă.

Tonul meu mai îngăduitor, ori poate oficialul care răzbătea din vorbele mele — special o luasem cu *doamnă* şi *dumneavoastră* — o făcură pe coana Roza să-şi dea iar drumul la guriţă :

— Să mă bată Dumnezeu, dom'le, dacă nu-i fina mea, Cornelia. Are 26 de ani şi e coafeză, stă la mine, în camera din fund. Fata îl iubeşte... îl iubea, vreau să zic, pe don Mihai, da dînsul nu voia s-o ceară de nevastă pînă, zicea, n-o pune mîna pe-o sumă mare de bani.

Tresării. Tresării, ca să zic aşa, în sinea mea. De atîţia ani în gardă faţă de toţi — şefi şi subordonaţi, criminali şi avocaţii lor etc. — învăţasem să-mi ascund sentimentele, răbufnirile de sinceritate şi de revoltă, stările de efuziune sufletească... lăsînd veşnic, pe chip, să-mi

plutească un surîs nepăsător — ceea ce nu pe puţini îi făcea să tragă concluzia că „Bocăncel e cam fraier..." De data aceasta eram surprins aflînd pentru a doua oară — ba, nu, pentru a treia oară — de faptul că Mihai Dobrescu spera să pună mîna, în curînd, pe bani. Primul îmi vorbise despre aceşti bani chiar Vulcănescu — şi acesta fusese primul pilon care se aşezase la baza hotărîrii mele de a-l crede nevinovat. Dacă el l-ar fi ucis pe Dobrescu, ce sens ar fi avut să declare singur că Mihai era în aşteptarea unei sume mari de bani ?! Nu ? Al doilea care-mi vorbise despre această speranţă a defunctului era un ospătar de la o bodegă amărîtă de pe str. Carol Knappe, unde biologul obişnuia să ia masa. Ospătarul — un oltenaş de-al meu, unul Chirică — îi deschisese credit destul de mare lui Dobrescu, servindu-i prînzurile pînă cu o săptămînă înainte de asasinat şi achitîndu-le din propria-i pungă. Atîta gentilă largheţe din partea lui Chirică mă pusese pe gînduri şi mă determinase să-l întreb :

— Spune-mi, de ce te-ai dovedit atît de larg... de binevoitor faţă de domnul Dobrescu ?

Chirică oftă, cu gîndurile rătăcind aiurea. Apoi :

— Adică... de ce fusei fraier, aşa ?

Rîsei :

— Dacă vrei, ia-o şi aşa.

— Păi... mi se păru om cumsecade, don Dobrescu ăsta. Şi p-ormă, mi-a vorbit de nişte bani. Zicea că o să pună mîna curînd-curînd pe-o sumă mare... şi că tot sînt eu băiat sărăcuţ... şi c-o să-mi dea înapoi îndoit tot ce plătii eu pentru dînsul. Şi-aşa m-a fraierit cu vreo 20 de prînzuri... Da bine că m-am trezit la vreme şi i-am tăiat creditu'... Că uite, a murit şi banii mei s-au dus.

Mai multe nu ştia nici Chirică. Nu ştia cîţi bani aştepta Dobrescu, de unde... Nimic !

Şi acum, ardeleanca ; pomeneşte şi ea de aceşti afurisiţi de bani, aşteptaţi de biolog...

Coana Roza mă privi umilă şi cerînd parcă iertare. Carnea tremura nervos pe ea şi în ochi îi apăruseră lacrimi. Se tîngui :

— Vai, domnule dragă !... Doar n-o s-o arestaţi, nu-i aşa ? Suferă şi aşa, biata fată ? A slăbit, s-a înnegrit... la atelier nu mai e atentă... a certat-o şi patronul !... Sărmănica, s-a topit de tot.

Voiam să scot de la gazdă tot ce se putea, aşa că bocetele ei mă prefăcui a nu le băga în seamă.

— Vorbeaţi de o sumă mare de bani. Aştepta Mihai Dobrescu vreo moştenire ?

Gazda se bătu cu palmele peste pulpele groase, care tresăreau de sub capodul de *zenană.*

— Vai de păcatele mele, domnule comisar !... De unde moştenire ?! N-avea, bietul, nici un fel de rubedenii, că a fost lepădat şi crescut la leagănul de copii şi în căminele de copii !... De unde să aştepte moştenire ?!

— Atunci ?

— Păi... zicea de-o invenţie de-a lui... o... nu ştiu ce zicea că a descoperit... Că un domn care venea pe-aici, unul Vulcănescu, încă zicea : „Umbli după *hemere,* omule !" Adică, cum am zice noi, după cai morţi să le iei potcoavele !

Cînd rostise numele lui Vulcănescu, ceva, ca un sloi de gheaţă, mi

se cuibări în dreptul inimii, la piept: vasăzică, Vulcănescu ştia, totuşi, de unde spera Dobrescu să primească o sumă de bani şi nu-mi spusese...

Mă prefăcui indiferent însă şi întrebai :

— Vulcănescu acesta... prietenul lui Mihai... venea des pe aici ?

— Păi a venit de vreo două ori.

— Singur ?

— Singur. Ultima dată a fost aci în primăvară... De Florii, mi se pare.

Încercai o altă întrebare legată de fina proprietăresei :

— O iubea şi el pe domnişoara Cornelia ?

— Nu !... Cred c-o plăcea, aşa... da nu cred, Doamne fereşte, să fi cutezat să-i ia prietenului iubita...

— Noi bănuim, doamnă, că acest Vulcănescu — de fapt, l-am şi arestat — e asasinul lui Mihai Dobrescu.

Ardeleanca se ridică, rămase o vreme cu gura deschisă, apoi îşi făcu cruce :

— Doamne, şi noi care-l credeam cel mai bun prieten al lui don Mihai ?!

Rămase aşa, în picioare, mută de uimire şi eu nu încercai, de fel, s-o liniştesc. Îşi reveni tot singură şi se reaşeză.

— S-a înrăit omul, don comisar, şi sare cu omorul pînă şi asupra celui mai bun prieten. Da, da — s-a înrăit omul... Că d-aia se vorbeşte şi de război, că s-a înrăit omul... omenirea... Încă o vreme şi o să sărim unii la alţii, cu dinţii, să ne sfîşiem ca cîinii !

Nu-i răspunsei. O examinai numai cu privirea să observ ceva, un gest care s-o trădeze că mai ştie şi altele decît cele spuse. De aceea, după o vreme, întrebai :

— Mihai Dobrescu a avut o ceartă violentă... — cu ameninţări... înţelegi dumneata, nu ? — cu acest Vulcănescu ?

Femeia îşi adună amintirile, scormoni bine în lădiţa lor şi abia apoi cuteză să răspundă :

— Nu, nu-mi amintesc. Aşa, se mai cîrîiau ei, prieteneşte, deh ! Dar altceva... Ba încă părinţii lui don Vulcănescu îl iubeau mult de tot pe don Mihai, săracu'... şi asta o ştiu de la el, de la don Mihai !

Mă ridicai să plec. Ca să n-o sperii pe coana Roza, nu-i lăsai protocolara invitaţie la Prefectură — ar fi luat-o, desigur, drept un mandat de arestare şi s-ar fi speriat. O rugai numai :

— Aş dori foarte mult ca domnişoara Cornelia, în puţinele ei clipe libere, să-mi dea un telefon, să-mi spună cînd m-ar putea vizita ?!

Coana Roza suspină :

— Da, da, sărăcuţa, o să-i spun şi o să vă dea. Să vedeţi numai ce copil drăguţ şi cumsecade e şi ce mult l-a iubit pe don Mihai.

Păşisem pragul şi mă aflam de-acum pe poteca de cărămizi mărginită de răzoare încărcate cu flori, cînd coana Roza mă opri :

— Don comisar !

— Da, doamnă.

— Eu parcă v-aş mai spune ceva, deşi — Doamne iartă-mă ! — aş putea băga, poate nevinovat, omu-n blestem...

— V-aţi mai amintit ceva ?

— Da. Chiar în ziua cînd a murit don Mihai...

Tresării : oare să fie ceva în ceea ce avea să-mi spună, care să mă conducă spre rezolvarea acestei afaceri ? Îmi ascuţii urechile deci şi ascultai.

— ...la o clipă după ce chiriaşul meu plecase, a venit don Vulcănescu...

— La o clipă ?!

— Ei, n-o fi fost la o clipă tocmai... Dar în orice caz, don Mihai nu putea să fi trecut, spre colţul străzii, mai mult de două-trei case... Şi după cît aţi observat, de la mine pînă la colţ sînt nu mai puţin de vreo douăzeci de case!

— Douăzeci şi două — precizai.

— Aşa. Deci n-avea cum să nu se întîlnească unul cu altul. Şi chiar l-am întrebat pe domnul...

— Şi ce v-a răspuns ?

— ...Că a citit ziarul. Da' dacă el nu l-a văzut pe don Mihai, de ce nu l-a văzut don Mihai pe el ?!

— Ciudat, remarcai. Poate că a fost chipul său mascat de ziar şi nu l-a văzut Dobrescu ?!

— Aşa mi s-a părut şi mie, spuse şi coana Roza. Da putea să-l fi recunoscut don Mihai şi după mers, nu ? Or...

— Şi ce credeţi ?

— Adică, ce ?

— Adică... cu chestia asta, că au trecut unul pe lîngă altul şi nu s-au văzut...

— Păi, eu ştiu ? Ştiu numai că don Vulcănescu în loc să fugă imediat după...

— Mihai Dobrescu...

— Aşa... a lungit-o cu vorba cu mine, ca pe urmă să-mi spună: „Coană Rozo, pe Mihai nu-l mai ajung, o fi şi luat tramvaiul. N-ai vrea să-mi deschizi la el ? Că am uitat, la ultima vizită, ceva în cameră, la el..."

— Şi ? I-aţi deschis ?

— Vai de mine, don comisar, se poate ? Păi mama dacă venea şi nu intra. Odată ce sînt eu acasă, numai peste cadavrul meu ar intra cineva. Mai ales la chiriaş! preciză coana Roza, jignită de îndoiala mea. Şi, p-ormă, chiar i-am zis-o: Bine, dom'le, după atîtea săptămîni ţi-ai adus aminte că ai uitat ceva aici ?! Şi-a cam încurcat-o pentru moment...

— Şi ce-a făcut Vulcănescu apoi ?

— Ce să facă ?! A susţinut, s-a rugat, m-a ameninţat chiar c-o să-l mute pe don Mihai de la mine... da dacă a văzut că-şi răceşte gura de pomană, a plecat.

Seara se cernea peste cartier şi răcoarea ei — care începea să se simtă — răscoli parfumul florilor din grădini. O rugai pe ardeleancă să mă anunţe dacă mai pică don Vulcănescu pe-acolo, ori vreun trimis de-al său, şi-i spusei, de asemenea, să-l lase pe cel sosit să atingă cît mai multe lucruri: clanţa de la poartă, de la uşă, să-l servească cu dulceaţă, dar să nu-i dea drumul în camera mortului. Şi, mai ales, să nu mai atingă nimic din ceea ce a atins el, să mă cheme, neîntîrziat, pe mine.

— Aşa o să fac, domnu..., surîse coana Roza. Eu îs ardeleancă, femeie tare, nu mă sparii aşa, cu una, cu două. Să vedeţi c-o să vă chem.

O salutai şi plecai.

4

Casa din Hagi Ghiță dormea în noapte, cu ferestrele stinse, cu liniștea cuibărită în fiecare colțișor. O lună palidă clipea după unul dintre hornuri, zugrăvind, pe acoperiș, printre frunzele plopilor care urmau gardul din spate, bănuți de argint, iar în curte — covorul gros și sperios al umbrei.

Omul lăsat de pază de către comisariatul de cartier se desprinse ușor de lîngă un copac și mă salută în tăcere:

— Ce e nou? îl întrebai.

— Au plecat toți. Geagmolu le-a luat urma, iar eu am rămas aici.

— Ești sigur că au plecat toți?

— În orice caz, erau trei inși, între care și pretinsul Vulcănescu. Și zilele astea, din urmă, numai ei trei s-au vînturat pe-aici.

— Bine, rămîi la poartă. Dacă în trei sferturi de oră nu mă întorc, chemi ajutoare și faceți o descindere. Clar?

— Clar, să trăiți!

Plecai singur. Pistolul îl scosei din căsuța lui de piele de sub haină și îl îndesai în buzunarul din dreapta al pantalonilor. Trusa de chei o mutai în buzunarul stîng, și cu ocazia aceasta constatai cu plăcere că nu se aude nici un clinchet: elasticul prins între ele le strîngea, una cîte una, într-un mănunchi care n-ar fi zăngănit chiar de aș fi luat parte la un maraton.

Sării gardul și, odată în grădină, îmi făcui loc, ușor, printre flori, spre poteca dintre magazii și casă. Dar mai înainte de a ieși din peria florilor, luai o piatră și o aruncai pe acoperiș. Zuruitul ei l-ar fi trezit și pe cel mai somnambul om. Dar, după ce piatra căzu, o liniște, parcă și mai densă, se așternu peste întreaga curte. Undeva, în strada vecină, un cîine, apăsat de liniștea nopții, urla sinistru, iar o pasăre de noapte își striga numele în plopii din spatele căsuțelor, în a căror curte mă furișasem.

Așadar, piatra rostogolită pe acoperiș nu chemase în curte pe nimeni care ar fi sălășluit între acele ziduri pitice și gîrbove. Ceea ce nu mă liniști cu totul. Se putea foarte bine ca cineva, rămas de pază, să aibă nervii destul de tari și să nu se trădeze la cel dintîi zgomot pe care, pur și simplu, l-ar fi putut face și mîțele șuie în nopțile acelea calde de iulie. Iată de ce înaintai mai cu băgare de seamă pe poteca care ducea în interiorul curții și ochii mei iscodiră îndelung înainte de a trece de ușa primei magazii, căscată ca o gură de bătrîn.

O marchiză cu geamurile acoperite de ziare în interior și cu vopseaua scorojită de gerul atîtor ierni și arșița atîtor veri se dovedi o piedică în plus în calea mea. Potrivii o cheie și ușa se deschise cu un scîrțîit atît de lung, încît mi se păru o veșnicie pînă încetă.

Apoi pătrunsei în casă.

Ușa se deschise destul de ușor și, fără zăbavă, ochiul viu al lanternei mele începu să lumineze pereții, podeaua, mobilele vechi.

Încăperea în care pășii — un antreu — era mobilată de o masă obișnuită, cum se aflau poate multe în căsuțele acestui cartier nu prea bogat, cîteva scaune, un bufet galben-roșiatic de stejar și un covor vechi, cu un desen oriental de mult neidentificabil.

În sertarele bufetului nu descoperii nimic altceva decît tacîmuri şi — în despărţiturile largi de sus şi de jos — veselă. Păreau de mult neîntrebuinţate — praful sălăşluia în voie pe ele, ceea ce denota că proprietarii nu luau masa acasă.

Camera de alături, nu cu mult mai mare decît antreul, adăpostea două paturi, un garderob şi două scaune. Podelele goale, roase de atîtea călcături şi necurăţate cine ştie de cînd, vădeau lipsa de atenţie a locatarilor faţă de locul unde ar fi trebuit să domnească curăţenia — dormitorul. În acelaşi timp, cele două paturi, înghesuite unul într-altul, te făceau imediat să te întrebi : cînd doi oameni au la dispoziţie şase sau şapte încăperi, de ce ţin neapărat să doarmă — amîndoi — într-o cameră de nici 3 m pe 3 ? !

Pe o mică noptieră, lîngă patul de sub geamul ce da înspre stradă, fotografia unei actriţe pe jumătate goală era singurul obiect din această cameră ce purta amprenta celei mai negre mizerii. Trăsei sertarul noptierei şi un gîndac mare, negru se rostogoli pe podea, dispărînd apoi, cu repeziciune, sub unul dintre paturi. În sertar nu se afla decît o chitanţă cu antetul Întreprinderii de gaz şi electricitate, specificînd primirea unei sume fabuloase pentru curent electric. Rîsei : burlacii nu erau prea atenţi cu datoriile lor şi, probabil, fuseseră nevoiţi acum să plătească pe un an în urmă.

Şi deodată...

(CONTINUARE ÎN NUMĂRUL VIITOR)

În memoria lui OSCAR LEMNARU

În luna mai a acestui an a murit Oscar Lemnaru, unul dintre cei mai insoliți exploratori ai continentului fantastic.

Deși cu opera-i publicistică și cu cea rămasă inedită s-ar putea umple cîteva tomuri, în timpul vieții nu i-a apărut decît o singură carte : volumul de nuvele fantastice „Omul și umbra" (1946). Aceste povestiri scrise între cele două războaie continuau cu o extremă concentrare stilistică investigațiile făcute de Poe, Balzac, Eminescu pe făgașul nuvelei cu implicații filozofice.

Întotdeauna, în discuțiile pe care le-am avut cu el privitor la literatura de anticipație, se arăta un dușman al tehnicismului, în accepția acestui cuvînt de hiperbolizare a unui oarecare amănunt tehnic. Și aceasta în ciuda faptului că-i admira pe scriitorul Jules Verne și pe savantul Norbert Wiener. Pentru Oscar Lemnaru însă esențială era nu descrierea fantastică a tehnicii și a științei, ci sondarea zonelor limită ale sufletului și ale inteligenței umane. În povestirea „Amăgirea", de pildă, istorisind un caz excepțional, el reușește să lumineze puternic o fațetă paradoxală, dar posibilă a minții omenești.

Cei mai mulți dintre cei care l-au cunoscut doar în treacăt îl socoteau numai un om de spirit, dispus să-și dispună anturajul cu un calambur scînteietor ; prea puțini știau că era un prozator profund, admirat de mari artiști ai cuvîntului, ca Ion Barbu și Ion Vinea. Mulți îl socoteau sarcastic, caustic, dacă nu chiar cinic ; cei care însă îl cunoșteau îndeaproape îi prețuiau și omenia, și mîndra-i modestie, și detașarea filozofică de sfera ambițiilor meschine.

Prin moartea lui Oscar Lemnaru, literatura fantastică pierde o viziune majoră.

ADRIAN ROGOZ

OSCAR LEMNARU

AMĂGIREA

Deținutul cu numărul I era cel mai vechi prizonier al formidabilei închisori care-și ridică zidurile unei triste semeții deasupra orașului C... Povestea acestui om nu avea nimic extraordinar: fusese condamnat pentru că, deznădăjduit, a ucis pe bărbatul care s-a amestecat în destinul său și i-a stricat viața. L-a pîndit toată noaptea și cînd l-a zărit intrînd în propria sa casă se strînse, se ghemui, se făcu neînchipuit de mic, și așa, în vîrful picioarelor, îl urmări pas cu pas; străbătu, ușor ca și propria sa umbră, o curte lungă în care întunericul era atît de des încît cu fiecare mișcare cei doi oameni păreau că părăsesc o pastă în care-și lăsaseră pecetea. Urmăritorul, deși știa cu precizie ceea ce se va întîmpla, avu totuși răbdarea de a urca treaptă cu treaptă scara cea mare și de a se furișa printr-o sală lungă, atît de tare lipit de zid încît trupul său ar fi apărut oricărui ochi drept proiectarea unei imagini. Celălalt se opri în fața unei uși, bătu foarte încet, mai mult din obișnuință decît pentru a aștepta un răspuns, deschise și intră. Cel de afară ascultă atent, cu o încordare care-i dădu o răceală necunoscută oamenilor liniștiți, și, la prima șoaptă de dragoste rostită de buzele aceleia pentru care fără șovăire și-ar fi dat viața, se năpusti înăuntru, scoase un stilet care nu avu decît misiunea să înțepe pielea înșelătorului. Omul se prăbuși ca trăsnit la pămînt. Vina ucigașului crescu în ochii cîrdului de douăzeci de oameni care îi fură judecători tocmai din pricina acelui stilet înveninat. Dacă ar fi ucis cu glontele, atunci banalitatea întîmplării nu s-ar fi împotrivit apărătorului care voi să vădească unele împrejurări ușurătoare. Un stilet japonez, otrăvit nu știu de ce, prin raritate poate insinua ideea că cel ce s-a folosit de el a premeditat fapta mai mult decît ar fi premeditat-o acela care ar fi avut în mînă un obișnuit instrument de ucidere. Poate că și gîndul că a provocat moartea printr-o simplă înțepătură aduse în mintea mediocră a juraților bănuiala unei perfidii în vecinătatea căreia indulgența nu poate sta. Răzbunătorul fu condamnat la închisoare pe viață.

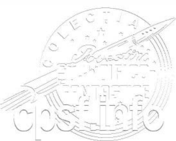
Legea își spusese cuvîntul, dar sufletul condamnatului nu putea să se scufunde în oceanul resemnării. În prima zi nu crezu că întîmplarea e adevărată și făcu chiar haz de visul său, spunîndu-și, cum își spun uneori oamenii în toiul reveriei, că totul e o glumă. A doua zi crezu că visul îl obsedează și cînd își dădu în sfîrșit seama că adevărul vieții lui este visul, iar libertatea este ceva vag și îndepărtat, fu cuprins de furie ; începu să strige, să clatine ușa și să zgîrie niște ziduri mai nemiloase decît moartea. Ușa însă nu se deschise și paznicul rămase neclintit. Condamnatul se trudi multe nopți și se zvîrcoli zile lungi pînă înțelese într-un fel că de acolo nu se poate fugi și că ochii săi nu vor mai întîlni niciodată privirea aceleia pentru care a ucis. Dar cu cît înțelegea mai lămurit întîmplarea cu atît dorul îi însîngera sufletul mai tare, așa fel încît resemnarea și liniștea provocate de înțelegere deveniră o coajă sub care clocotea lava. Așa trecură anii și deținutul nu se mai gîndea de loc la libertate și i se păru chiar că începuse să se șteargă din conștiința sa și firul limpede al întîmplării al cărei capăt îl adusese în închisoare ; ba chiar într-o zi crezu că nu-și mai poate aminti cu claritate imaginea femeii pentru care săvîrșise omorul. Nu rareori inteligența și mai ales liniștea îl fac pe om prizonier al erorilor. Cînd se obișnui atît de mult cu gîndul că își va duce viața între acești pereți ai tristeții, aruncă toate gîndurile sale vechi, toate sentimentele sale, tot dorul lui ca într-un sac al uitării căruia îi legă gura ca să nu poată vorbi și încet, încet conștiința sa își săpă alte subterane, descoperi alte uși și-și adînci ochii în alte lumini. În toată închisoarea cumințenia deținutului cu numărul I deveni pildă ; încet, încet se împrieteni cu paznicii, cu infirmierul, cu directorul și cu inspectorul acelei instituții ce uniformizează destinele tuturor oamenilor care nu se mai deosebesc decît prin cifre. I se aduseră cărți, jurnale și, din cînd în cînd, cineva din personalul superior al pușcăriei îi spunea despre multe lucruri care frămîntau pe oamenii liberi ai orașului C... Deținutul nu mai voia nimic, nu mai dorea nimic, și atunci cînd directorul îi făgădui că va interveni pentru o grațiere el nu arătă nici o înviorare și fața îi rămase imobilă, iar ochii lui priviră mai departe spătarul scaunului din fața sa ca și cum nimic nu se mai întîmplase. Se contopise într-un fel cu pereții cei umezi, cu soarta paznicului și privise atît de mult gratiile care-l despărțeau de lumea adevărată încît fără ele i s-ar fi părut că nu poate privi. Nu știa cît a trecut și nici nu-l interesa, pentru că viața pe care o ducea îl silise să intre în tipare atît de aspre încît curiozitatea să nu mai găsească loc.

Într-o noapte, după o zi în care fusese foarte liniștit, după ce petrecuse întins pe același pat cîteva mii de nopți, după ce oaspeții dorului uitaseră calea pînă la el, după ce peste ochiul conștiinței sale căzu pleoapa de plumb a consolării, spun, într-o noapte avu impresia că aude un zgomot care la început i se păru mai subtil decît gîndul. Niciodată în tot timpul cît a durat lupta lui aprigă cu sine însuși

n-a avut halucinații, niciodată în toată vremea cît s-a gîndit să fugă și era frămîntat de îndoiala izbînzii n-a avut iluzia vreunui fapt bizar. Era furios, era neputincios și-și scufunda curajul de fiecare zi în apele deznădejdii, dar nebun nu fusese nici o clipă. Prin urmare, astăzi, cînd simțul său de răzvrătire a adormit, cum s-ar putea să i se pară că se petrec în realitate lucruri care vin dinăuntru ? Își ascuți urechile, își opri răsuflarea, își oțeli privirea, strînse cît putut de tare toate coardele alcătuirii lăuntrice și prinse pentru a doua oară mai diafan, dar cu toate acestea mai distinct, mai pătrunzător, mai precis un sunet, o ciocănitură, o bătaie. Realitatea începu să-și precipite fenomenul care părăsise îmbrăcămintea lui subtilă și deveni simplu, clar, lipsit de orice bizarerie : deținutul cu numărul unu începu să audă foarte limpede bătăile : unele mai scurte, altele, mai lungi, unele puternice, altele încete ; deodată remarcă acolo unde se intercepta șirul bătăilor un fel de zgîriat prelung, apoi o frecare, apoi un sunet asemănător foșnetului. Ceea ce se petrecea era extrem de variat, de divers, de neasemănător. Condamnatul nu putu pricepe decît că nu este în prada nici unei amăgiri, că fenomenul este real, că totul se petrece cu adevărat. Atunci se răsuci brusc în partea de unde i se părea că vin sunetele, dar deodată se auzi un zgomot parcă provocat de plesnirea unui obiect de sticlă. Reveni în poziția inițială și ciudatul șir reîncepu. Cu toată diversitatea sunetelor, din pricină că el nu le recunoștea sensul i se păreau toate la fel, tot așa cum, din pricină că nu le recunoaștem, toate capetele animalelor de același soi ni se par la fel... Se mai întoarse odată și fiindcă din nou se auzi ca și cum ar fi plesnit o sticlă, recunoscu acest sunet, îl identifică și înțelese că el se leagă de mișcarea lui de răsucire. Se dădu jos din pat și aprinse lumînarea ; odaia era aceeași, colțurile la fel de triste, și umbrele de pe pereți la fel de batjocoritoare. Luă o hîrtie ca să noteze într-un chip sunetele și să vadă dacă din coordonarea lor n-ar putea scoate vreun înțeles. La început îi fu greu, dar urmări cu mare atenție ; își dădu seama că zgomotele au fiecare un caracter precis, aparte, că uneori se repetă după ce altele, anumite, dinaintea lui, s-au produs. Remarcă mai ales că sunetul de foșnet apare numai atunci cînd, după el, trebuie să urmeze o pauză, pînă la reînceperea bătăilor. După ce însemnă toate sunetele, vreau să spun că după ce se obișnui atît de mult încît să identifice rostul fiecăruia, se culcă liniștit așteptînd noaptea a doua. Exact în același timp i se păru că au reînceput loviturile. Controlă din nou ca să-și dea seama dacă nu cumva în noaptea trecută n-a pierdut vreun sunet pe care să nu-l fi înregistrat. Perfectă semnele ca să difere bine între ele și încercă să le așeze într-un fel de paralelism față de zgomote ; adică dacă două zgomote erau asemănătoare în diversitatea lor, semnele corespunzătoare erau și ele foarte asemănătoare, dar atît de diferite pe cît erau sunetele între ele, și dacă în același zgomot se distingeau procedeele caracteristice din două zgomote, adică dacă un sunet exprima sinteza a două su-

nete, semnul era și el o combinare a altor două semne corespunzătoare celorlalte două lovituri. Așa au trecut luni de zile în care timp osînditul umplea foi de hîrtie cu semne, cu liniuțe, cu puncte, cu paranteze, cu cruci, cu roți, cu triunghiuri, cu pătrate, cu figuri arbitrare, cu adnotări scrise cu litere omenești... După cîțiva ani mecanismul deveni complex, nuanțat, de o finețe incomparabilă ; deținutul făcuse progrese extraordinare, umpluse multe caiete pe care le ascundea ziua îndărătul unei pietre care putea fi scoasă cu ușurință. Într-o noapte condamnatul izbuti pesemne să înlocuiască totul prin litere și firește începu să-și tălmăcească înțelesul zgomotelor. Aștepta cu o nerăbdare nebănuită să vină noaptea pe care voia s-o țină în loc veacuri ; el tălmăcea într-una și se bucura, și lumina de altădată reîncepu să-i năvălească pe față. Ochii își recăpătară strălucirea, gesturile, vioiciunea și caracterul i se desfăcu întocmai ca un arc strîns prea multă vreme. Avea însă o veselie atît de mare, încît dacă nu și-ar fi dat seama că ea ar fi apărut în ochii paznicilor suspectă, cu siguranță că ar fi fost prins. El însă păstră o suficientă luciditate ca să țină friul bucuriei tot timpul cît vorbea cu vreun om din închisoare.

După șaptesprezece ani, într-o bună dimineață, omul care veni cu mîncarea rămase uluit : deținutul cu numărul 1 dispăruse ! Pe pat paznicul văzu un vraf de hîrtii cu semne și cu cifre. Se dădu alarma și, după cercetări îndelungate, superiorii închisorii putură să-și dea seama că pașnicul lor condamnat evadase... Luară hîrtiile, le priviră cu luare aminte ; se opriră la ultima pagină unde, cu litere obișnuite, fugarul scrisese aceste cuvinte : „Fără ajutorul condamnatului de alături n-aș fi putut fugi niciodată ; el mi-a dăruit alfabetul și prin aceste ciocănituri traduse prin semne am combinat amîndoi planul evadării". Oamenii pricepuți în descoperirea cifrurilor care folosesc spionilor au refăcut cu multă trudă sistemul acestui condamnat, au pus și ei litere (osînditul nu lăsase foile în care el tradusese semnele prin litere pentru că i se păreau de preț, pentru că numai ele reprezentau triumful său) și descoperiră un ingenios plan de evadare înfăptuit zi de zi, ceas de ceas. Este prea complicat ca să vi-l explic. Principalul este că a reușit. Un singur lucru n-au înțeles paznicii, subdirectorul, infirmierul, inspectorul general și ingenioșii descoperitori ai cifrurilor : cum de pomenea evadatul despre tovarășul de alături cînd celula era ultima și în vecinătatea ei se găsea o alta care fusese goală în tot timpul acestor ani. Au încercat să bată în zid, dar era atît de gros încît ca o lovitură să se audă în celula evadatului ea ar fi trebuit să trezească toată închisoarea. Numai atît n-au înțeles oamenii din viața deținutului cu numărul 1 și firește acest lucru nu l-ar fi putut înțelege nici evadatul însuși...

romaniano
1968 review 1968

O MICA ANTOLOGIE A S.F.-ULUI ROMÂNESC

„Revista română" (publicație editată în limbile engleză, franceză, germană și rusă) a consacrat aproape jumătate din primul ei număr pe 1968 literaturii noastre de anticipație.

O serie de articole deschid unghiul teoretic al acestei concentrate antologii științifico-fantastice.

Despre proza, teatrul, filmul și arta noastră plastică anticipatoare se ocupă cu competență în microstudiile lor Ion Hobana, Silvian Iosifescu, Dan Grigorescu și Dinu Kivu.

De asemenea revista cuprinde în bogatul ei sumar închinat science-fiction-ului texte alese din proza unor scriitori clasici și contemporani (Macedonski, Aderca, Stahl, Cezar Petrescu, Mihu Dragomir, Colin, Kernbach, Fărcășan, Baciu, Rogoz, Sorescu, Crohmălniceanu, Aramă).

In paginile acestui număr există interesante reproduceri după opere plastice de atmosferă fantastică create de Eugen Popa, Doru Bucur, Patriciu Mateescu, Alexandru Țipoia, Henry Mavrodin, Viorica Ilie, Ilie Pavel.

• MIHU DRAGOMIR • VLADIMIR COLIN • VICTOR KERNBACH • SERGIU
SAN • CAMIL BACIU • ADRIAN ROGOZ • O. S. CROHMĂLNICEANU • HC
AMĂ • ALEXANDRU MACEDONSKI • FELIX ADERCA • HENRIC STAHL •
PETRESCU • MIHU DRAGOMIR • VLADIMIR COLIN • VICTOR KERNBACH •
FĂRCĂȘAN • CAMIL BACIU • ADRIAN ROGOZ • O. S. CROHMĂLNICEANU
IA ARAMĂ • ALEXANDRU MACEDONSKI • FELIX C STA
CEZAR PETRESCU • MIHU DRAGOMIR • VLADIMI KERNI
SERGIU FĂRCĂȘAN • CAMIL BACIU • ADRIAN RO MĂLNI
HORIA ARAMĂ • ALEXANDRU MACEDONSKI • F RIC S
CEZAR PETRESCU • MIHU DRAGOMIR • VLADIM KERN
• SERGIU FĂRCĂȘAN • CAMIL BACIU • ADRIAN ROHM
ANU • HORIA ARAMĂ • ALEXANDRU MACEDONS • HE
AHL • CEZAR PETRESCU • MIHU DRAGOMIR • VICT
RNBACH • SERGIU FĂRCĂȘAN • CAMIL BACIU • O. S.
MĂLNICEANU • HORIA ARAMĂ • ALEXANDRU M X ADE
HENRIC STAHL • CEZAR PETRESCU • MIHU DRA COLIN
TOR KERNBACH • SERGIU FĂRCĂȘAN • CAMIL B OGOZ
CROHMĂLNICEANU • HORIA ARAMĂ • ALEXANDRU MACEDONSKI • FELIX A
• HENRIC STAHL • CEZAR PETRESCU • MIHU DRAGOMIR • VLADIMIR C
VICTOR KERNBACH • SERGIU FĂRCĂȘAN • CAMIL BACIU • ADRIAN ROG
O. S. CROHMĂLNICEANU • HORIA ARAMĂ • ALEXANDRU MACEDONSKI •
ADERCA • HENRIC STAHL • CEZAR PETRESCU • MIHU DRAGOMIR • VLA
COLIN • VICTOR KERNBACH • SERGIU FĂRCĂSAN • CAMIL BACIU • A

SCIENCE-FICTION

PRIMA EXPOZIȚIE FRANCEZĂ DE SCIENCE-FICTION

Sub patronajul lui André Malraux, ministrul francez al culturii, a avut loc la Paris, în sălile Muzeului „Louvre", o expoziție de science-fiction.

Promotorii acestei expoziţii fără precedent ca originalitate, conţinînd documente, manuscrise, cărţi, benzi desenate, stampe, gravuri, filme, sînt un grup de cercetători de la Muzeul francez de arte decorative.

Scopul mărturisit al expoziţiei este de a da prestigiul necesar „acestui gen apreciat încă insuficient în Franţa, dar care are tradiţii puternice, cunoaşte o mare audienţă a publicului şi se bucură de prestanţa pe care i-o conferă grupul tot mai bine selecţionat al oamenilor de ştiinţă şi de litere care i se dedică".

Expansiunea acestui gen literar şi artistic caracteristică tuturor continentelor şi ţărilor poate fi ilustrată prin următoarele cifre elocvente cu privire la Franţa:

Trei filme ştiinţifico-fantastice: „Fahrenheit 451", „Alphaville" şi „A muri de plăcere" au realizat fiecare peste 600 000 de spectatori.

Cele două reviste ştiinţifico-fantastice care apar în Franţa: „Fiction" şi „S—F" (Science-fiction) au expus la expoziţie un stand prezentînd evoluţia rapidă a preocupărilor şi tirajelor lor. Două preocupări de bază: ştiri din întreaga lume, alcătuind frontul celor mai noi date legate de ştiinţa viitorului şi de literatura de anticipaţie.

În ţările de limbă engleză (S.U.A., Anglia, Canada, Australia, Noua Zeelandă) prima revistă de ştiinţă fantastică a apărut în anul 1926 sub titlul „Amazing Story". În prezent cifra totală a acestor publicaţii trece de o mie.

În Anglia există o casă de filme, „Hammer", specializată în turnarea filmelor de anticipaţie ştiinţifică şi care în cursul anului 1967 a produs un film la fiecare două luni.

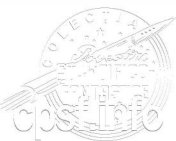
La Expoziţia de la „Louvre" au fost prezentate mai mult de 100 000 de documente felurite. Cel mai vechi este o reproducere a unui manuscris al epopeii lui Ghilgameş (anul 2000 î.e.n.), găsit în Mesopotamia şi care redă sosirea pe Pămînt a unor fiinţe zburătoare din „adîncul cerurilor, fără faţă şi nas, cu piept de taur şi cu glas de privighetoare".

La expoziţie au fost prezentate, în standuri speciale, opera marilor vizionari Jules Verne, Ţiolkovski, Alexei Tolstoi.

Cel mai reuşit stand, apreciat ca o reclamă sui generis a genului, a fost al „anticipaţiei" asupra genului anticipaţiei. Ţelul imediat (anul 2000) constă în cucerirea unui loc în literatura mondială, echivalent cu adeziunea demonstrată de public.

Se mai preconizează o schimbare radicală a structurii publicului care gustă producţia artistică de anticipaţie de toate genurile, în sensul creşterii audienţei adulţilor, paralel cu menţinerea unui mare interes la copii şi adolescenţi.

Dovada actualităţii acestei preocupări: dintre cei 20 000 de vizitatori care au străbătut zilnic expoziţia, doar 5 000 au fost adulţi.

Isteţimea... ciorilor

Este suficient să vă relatăm doar aceste două întîmplări pentru a vă convinge că ciorile sînt animale extrem de... istețe.

Într-un ulcior se afla puțină apă, iar o cioară nu putea de loc să ajungă la ea. Ce credeți că a făcut neagra zburătoare ? S-a dat cumva bătută ? Nicidecum. A căutat pietricele și a început să le arunce în ulcior. Ca urmare, nivelul apei din vas s-a ridicat, și cioara a putut astfel s-o bea.

Un alt exemplu nu mai puțin interesant. Lucrătorii aeroportului din Taşkent trebuiau în fiecare zi să curețe pista de decolare ce se umplea în mod inexplicabil cu coji de nuci. Cine se putea face vinovat de această neglijență, știut fiind că pasagerii n-aveau acces pe această pistă ? Şi se mai punea o problemă : ce căutau ciorile de dimineața pînă seara pe drumurile aeroportului ? Ce le atrăgea acolo ? Aceste întrebări și le-a pus unul dintre lucrătorii aeroportului. Tocmai observa pista cînd, deodată, chiar lîngă el se sparse o nucă. Imediat, din zbor, se zvîrli asupra ei o cioară. Așadar, era clar : ciorile erau vinovate de murdărirea pistei cu coji de nucă.

Rupînd nucile din copaci sau luîndu-le de pe jos, de lîngă copac, păsările zburau cu ele spre aerodrom și, ajunse deasupra lui, de la înălțimea de 30—50 m le aruncau pe drumul de beton. Nuca se spărgea, și ciorile se ospătau copios. Dacă nuca avea o coajă prea tare și nu se spărgea după prima izbitură, pasărea o culegea de pe jos și apoi o arunca din nou. Şi tot astfel procedau zeci de ciori care se roteau neîntrerupt deasupra aeroportului.

POŞTA CITITORILOR

PETRE STUPARU (str. Mistreţului 4, Iaşi) are în plus numerele: 8—14, 43, 54, 73, 86, 94, 192, 202, 203, 206—208, 210—219, 225—228, 230, pe care le oferă în schimbul ilustratelor sau al unor numere din revista „Ştiinţă şi tehnică".

POPA DAN (str. 1 Mai nr. 13, Panciu, judeţul Vrancea) are în plus numerele: 278—296.

PETRE FARCAŞIU (str. Mihai Eminescu 46, Haţeg, judeţul Hunedoara), avînd publicaţia noastră în cîte două exemplare, oferă un rînd al Colecţiei ţinută la zi (minus numerele 149 şi 243).

TIŢĂ ŞTEFAN (str. 23 August nr. 168, Cîmpulung Moldovenesc, judeţul Suceava) are în dublu exemplar numerele: 41—45, 52—54, 63—68, 118—121, 143—149, 162—165).

EUGEN SCÎNTEIE (str. Principatele Unite 7, Bucureşti, sectorul 5) poate da o colecţie a Colecţiei de la nr. 7 pînă la nr. 310 (lipsind doar nr. 243).

AUREL BALTEANU (str. Milcov 8, Arad) are în plus numerele: 11, 21, 23, 24, 304, 311, pe care le dă în schimbul unor ilustrate.

NAE DAN (str. Odobeşti 7, bloc V-12, ap. 42, Bucureşti, sectorul 4) are în plus numerele: 239, 240, 243, 263—266, 278, pe care le oferă în schimbul unor numere de la începutul Colecţiei.

POŞTA REDACŢIEI

GH. FOLEA (Timişoara). Ideea articolului dv. este interesantă. Vom vedea în ce măsură îl vom putea publica în Colecţie.

ION CIOBOTARU (Rîmnicu Vîlcea). De cum vom afla noi date privitoare la pasionanta problemă a hărţilor lui Piri Reis şi la posibilele vizite ale extratereştrilor pe Pămînt, vi le vom comunica prin paginile publicaţiei noastre.

MARIA şi ROBERT-VALENTIN SĂNDULESCU (Cluj). Redactorul nostru vă mulţumeşte pentru cartea poştală trimisă, dar vă roagă să-i trimiteţi adresa exactă spre a vă putea răspunde mai pe larg.

ŞTEFAN NICOLICI (Craiova). V-am înapoiat cele două povestiri împreună cu observaţiile noastre.

VALERIU PETROVICI (Bucureşti). Vă răspundem printr-o scrisoare care sperăm că vă va ajuta să lămuriţi „contradicţia" semnalată.

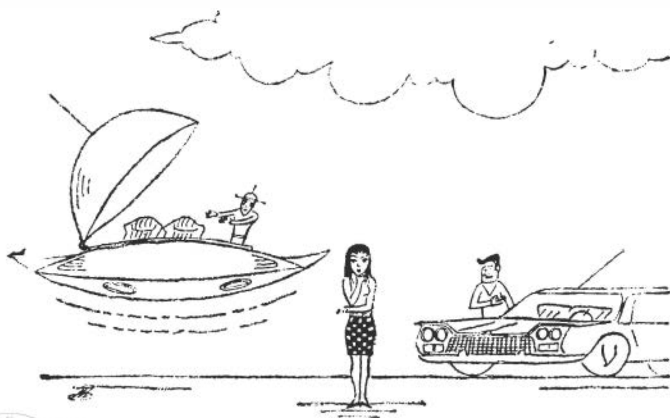
PETRU GAVRILIU (Galaţi). V-am reţinut o parte dintre caricaturile trimise.

FLORIN ŞTEFĂNESCU (Suceava), TRUFAN VASILE (Sibiu), VASILE BURLACU (com. Bucu). Mai trimiteţi.

UMOR

Nici pe lună nu ne lăsăm de vechile obiceiuri
de G. RICUS

Dilemă **de MIHU ANTIN**

CĂLĂTORIE REBUSISTĂ PRIN COSMOS

Ghid: GHEORGHE BRAŞOVEANU — Urlați

ÎN ANTENELE RADARELOR

(Criptografie: 4,3,7,11)

D DGA^X iE NO TS

CONSTELAȚIA BOREALĂ

(Monoverb 6—9)

KO A/E

ASTEROIDUL ZILEI

(Monoverb 3—4)

IR

LA PLANETA SATURN

(Biverb: 5,9)

LE TP^N

	1	2	3	4	5	6
a	V	S	C	S	S	I
b	I	T	E	T	O	A
c	I	O	F	T	I	T
d	I	N	R	T	E	F
e	P	I	C	A	I	N

Săritura calului

de

GRIGORE PUPĂZĂ

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică
sau cei care au dat să continue CPŞF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodylu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

Dragi părinți!

NU NE LIPSIȚI
DE MINUNATII
BISCUITI

ÎI GĂSIȚI
LA MAGAZINELE
COOPERATIVELOR DE CONSUM

● IULIE 1968

PREȚUL 1 LEU | 41007